

Remissvar: Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72)

Sveriges Arbetsterapeuter har tagit del av utredningens förslag avseende stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård.

Sveriges Arbetsterapeuter organiserar den absoluta majoriteten arbetsterapeuter i yrkesverksam ålder i Sverige. Vi tillvaratar och driver arbetsterapeutens yrkesmässiga och fackliga intressen. Med en hög representativitet kan vi som organisation föra arbetsterapins och arbetsterapeuters talan i Sverige och internationellt.

Sveriges Arbetsterapeuter anser att utredningen bidrar med viktiga analyser av de utmaningar som finns inom hälso- och sjukvården. Vi är mycket positiva till att utredningen föreslår flera viktiga förändringar, som använder redan befintliga strukturer som utgångspunkter. Vi vill särskilt peka på att Medicinsk ansvarig för Rehabilitering (MAR) är en stark medicinsk kompetens som redan finns i många kommuner och som skulle kunna användas i högre utsträckning.

Sveriges Arbetsterapeuter lämnar endast synpunkter på de förslag som direkt påverkar arbetsterapeuter som profession och vill göra följande medskick.

Stärkt medicinsk kompetens på ledningsnivå

Utredningen pekar på brister i samverkan mellan region och kommun i den kommunala hälso- och sjukvården, vilket delvis beror på bristande medicinsk kompetens på ledningsnivå. För att förbättra samarbetet föreslås ett lagkrav på att regionerna ska ha en särskilt utsedd ledningsansvarig för planering, uppföljning och samordning av hälso- och sjukvårdsinsatser i kommunerna. På kommunal nivå föreslås ett krav på en särskild ledningsansvarig för kommunal hälso- och sjukvård, där kompetens som redan finns i kommunerna kan användas. Här beskrivs MAR-funktionen som en viktig del. Sveriges Arbetsterapeuter anser att det behöver skrivas in i Hälso- och Sjukvårdslagen (HSL) att MAR på ledningsnivå ska finnas i alla kommuner.

Stärkt medicinsk kompetens på ledningsnivå genom en kravställd MAR-funktion bidrar även till att kvalitetssäkra de nya skrivningarna i såväl Hälso- och sjukvårdslagen avseende primärvårdens ökade rehabiliteringsansvar som den nya Socialtjänstlagen, som i hög grad lyfter rehabilitering och förebyggande arbete. Oavsett vårdnivå och inkluderat i arbetet för en stärkt medicinsk kompetens på

ledningsnivå behöver även kompetens inom rehabilitering säkerställas i det patientnära arbetet.

Stärkt kompetensförsörjning i kommunal hälso- och sjukvård

Sveriges Arbetsterapeuter delar utredningens bild av att den kommunala hälso- och sjukvården har utmaningar när det gäller kompetensförsörjningen. Enligt tillgängliga prognoser kommer utmaningarna att bestå en längre tid. Trots nuvarande bristsituation och ett allt större behov av arbetsterapeuter framöver, har inte antalet examinerade arbetsterapeuter ökat i enlighet med de prognoser som länge funnits tillgängliga. Forskning inom kommunal hälso- och sjukvård har tydligt visat att arbetsterapeuters insatser är hälsoekonomiskt lönsamma. Att säkerställa att ett tillräckligt antal arbetsterapeuter utbildas är således både lönsamt och hållbart ur ett nationellt perspektiv. Ett statligt reglerat utbildningsuppdrag är därför en förutsättning för en stärkt kompetensförsörjning i kommunerna vilket även främjar en jämlik och hållbar välfärd.

Sveriges Arbetsterapeuter ser liksom utredningen även vikten av att främja fler och tydligare karriärvägar samt fler fortbildnings- och utbildningsmöjligheter för de legitimerade yrkesgrupperna, i syfte att göra det mer attraktivt för legitimerade yrkesgrupper att arbeta i den kommunala hälso- och sjukvården. För att kunna erbjuda personcentrerade insatser av hög kvalitet behöver legitimerade arbetsterapeuter få tillgång till och rätt förutsättningar för den fort- och vidareutbildning som professionsutövandet kräver. Sveriges Arbetsterapeuter anser därför att det är angeläget att inom den kommunala hälso- och sjukvården verka för en ökad användning av kompetensmodeller.

Verksamhetsförlagd utbildning

Utredningen föreslår även ett breddat VULF-avtal som inkluderar arbetsterapeututbildningen och fysioterapeututbildningen. Sveriges Arbetsterapeuter är mycket positiva till att utredningen lyfter behovet av att säkra fler platser för verksamhetsförlagd utbildning av hög kvalitet. Det finns dock en risk att studenter från mindre utbildningar, vilket gäller för arbetsterapeuter, hamnar i skymundan av studenter från större utbildningar som samtidigt är ute på VFU. Därför behöver det ske en ökad samverkan i planering av VFU-perioder lokalt vid lärosätena. Det är viktigt för att möjliggöra bästa möjliga kliniska förutsättningar alla olika studenter som ska arbeta i teamet runt patienten samtidigt som kvalitet med patientfokus upprätthålls. Den samverkan och lokalkännedom om var VFU-platser finns som mindre utbildningar kan bygga upp får inte fallera genom inrättandet av nationella generella avtal. Därför blir fortsatt flexibilitet viktigt. Sveriges Arbetsterapeuter ser även att ökade möjligheter till förenade

anställningar för disputerade som bärande delar för en kvalitetssäkrad verksamhetsförlagd utbildning samt attraktiv och hållbar kompetensförsörjning.

Sveriges Arbetsterapeuter är också positiva till att utredningen föreslår nationella utbildningsinsatser till chefer inom den kommunala hälso- och sjukvården. Här bör hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande arbets- och förhållningssätt utgöra grunden. Ökad chefskompetens inom förändringsledning behöver säkerställas för effektivitet i omställningen till Nära vård.

Ida Kåhlin
Förbundsordförande